

ЛЕКЦІЯ 1. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

План

- 1.1. Сучасна система забезпечення безпечності та якості харчових продуктів в Україні
- 1.2. Контроль безпечності харчових продуктів та кормів
- 1.3. Планування та порядок здійснення державного контролю
- 1.4. Державний контроль безпечності імпортованих харчових продуктів на кордоні

Список рекомендованої літератури:

1. Гуменюк Г.Д. Технічне регулювання в Україні, на міжнародному рівні та в Європейському Союзі: навч. посібник / Г.Д. Гуменюк, В.В. Кійко, М.В. Янчик. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021, - С. 241
2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 1 грудня 2005 р. № 3161-IV (Редакція від 16.10.2020) / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» від 22 липня 2014 р. № 1602-VII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-18>
4. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 22 липня 2014 р., № 1602-VII // Відомості Верховної Ради України, 2014, № 41-42, ст.2024.
5. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, ветеринарну медицину та благополуччя тварин» від 21.03.2021 №2042-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 31, ст.343
6. Закон України «Про ветеринарну медицину» від 16.11.2006, № 361-V (із змінами станом на 12.02.2015р., № 193-VIII) // Відомості Верховної Ради України, 1992, N 36, ст.531.
7. Закон України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції» від 14.01.2000, № 1393-XIV (із змінами станом на 12.02.2015, № 191-VIII) // Офіційний вісник України, 2000. - №7, ст.245.
8. Закон України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції» із змінами станом на 13.03.2012, №4496- IV// Відомості Верховної Ради України, 1997, № 44, ст.281.
9. Закон України «Про молоко та молочні продукти» від 12.02.2015 р., № 191-VIII (із змінами) // Відомості Верховної Ради України, 2004, N 47, ст.513.
10. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» від 02.03.1995, № 86/95-ВР (із змінами станом на 12.02.2015, № 191-VIII) // Відомості Верховної Ради України, 1995, № 14, ст.91.
11. Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 06.02.2003, № 486-IV (із змінами станом на 12.02.2015, № 191-VIII) // Відомості Верховної Ради України, 2003, N 15, ст.107.
12. Закон України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» від 19.05.2011 № 3390-VI. // Відомості Верховної Ради України., 2004, № 29, ст.367.
13. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 04.11.2018 № 1629-IV // Відомості Верховної Ради України., 2011, N 47, ст.531.
14. Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» від 06.12.2018 № 2639-VIII: [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text>

Вступ до дисципліни «Основи управління якістю та безпеністю харчових продуктів. Модуль 1. Законодавство у харчовій промисловості»

Метою навчальної дисципліни «Основи управління якістю та безпеністю харчових продуктів. Модуль 1. Законодавство у харчовій промисловості» є підготовка здобувачів до самостійної професіональної діяльності на підприємствах харчової промисловості та в інших організаціях, спрямованої на забезпечення якості та безпеки харчової продукції відповідно до вимог законодавчих актів України, національних й міжнародних стандартів та чинних нормативно-технічних документів, підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробництва.

Дисципліна передбачає три змістовні модулі:

- Змістовий модуль 1. Забезпечення харчової безпеки на національному рівні.
Науково-методичні основи стандартизації
- Змістовий модуль 2. Сучасний стан сертифікації продукції в Україні
- Змістовий модуль 3. Законодавчі основи метрології та метрологічної діяльності

Більш докладна інформація з вивчення даної дисципліни наведена у силабусі.

1.1. Сучасна система забезпечення безпечності та якості харчових продуктів в Україні

Ознакою правового регулювання у сфері забезпечення безпечності та якості харчових продуктів є наявність наступних цілей:

- ❑ забезпечення прав споживачів
- ❑ забезпечення національних інтересів держави та суспільства в цілому у цій сфері

Конституцією України всім громадянам гарантується право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, право вільного доступу до інформації щодо стану довкілля, якості і безпечності харчових продуктів і предметів побуту.

Забезпечується це право законами, нормативно-правовими актами, технічними регламентами, якими встановлюється правила і порядок регулювання якості і безпечності.

Згідно Закону України «Про захист прав споживачів» (2005), споживач має

право на:

- належну якість продукції та обслуговування;
- безпеку продукції (товарів);
- необхідну достовірну та своєчасну інформацію щодо продукції, її кількості, якості, асортименту, виробника (виконавця, продавця);
- відшкодування шкоди (збитків), завданих неякісною чи фальсифікованою продукцією, а також майнової та моральної шкоди;
- звернення до суду та інших уповноважених органів виконавчої влади за захистом порушених прав тощо.

- ✓ Держава надає можливість вільного вибору продукції, забезпечує рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності.
- ✓ Продукція (у тому числі й імпортна), на яку законодавчо або іншими нормативно-правовими документами встановлено обов'язкові вимоги щодо безпечності, повинна пройти процедуру оцінювання відповідності, бути промаркована знаком відповідності, а споживачеві про це повинна надаватись інформація. Підставою для дозволу ввезення такої продукції на територію України є поданий до митних органів сертифікат відповідності, виданий або визнаний уповноваженими на те органами.
- ✓ Стосовно продукції, яка за певних умов може бути небезпечною для життя, здоров'я споживача та його майна, докільля, виробник повинен надати про це інформацію у нормативній документації, на етикетці, маркуванні тощо.
- ✓ У разі придбання споживачем непридатного харчового продукту продавець зобов'язаний замінити його на придатний до споживання, або повернути споживачеві сплачені ним кошти. Органи державного контролю мають право забороняти суб'єктам господарювання реалізацію неправильно маркованих або непридатних харчових продуктів.

В Україні чинними є інші законодавчі акти, якими регулюються питання якості та безпечності продукції

Закон України «Про ветеринарну медицину» (2006)

спрямований на посилення державного ветеринарного контролю за ветеринарно-санітарною безпекою продуктів тваринництва, охорони довкілля, захист прав фізичних та юридичних осіб у сфері забезпечення ветеринарного та епізоотичного благополуччя, карантину тварин, здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду

- ✓ ветеринарно-санітарний контроль та нагляд за якістю ветеринарних препаратів, субстанцій, готових кормів, кормових добавок та засобів ветеринарної медицини здійснюється шляхом :
- ✓ контролю за їх розробленням, виробництвом та використанням, оцінювання їх впливу на здоров'я тварин, якість продуктів і сировину тваринного походження, встановлення обмежень та заборони на експорт чи імпорт тварин, харчових продуктів та сировини тваринного походження, сільськогосподарських продуктів із окремих карантинних зон, перевіряння додержання правил їх транспортування та зберігання, знешкодження препаратів, визначених непридатними для застосування.
- ✓ Право ввезення по імпорту таких об'єктів надається тільки при умові їх реєстрації в Україні. Забороняється використання не зареєстрованих або таких, що не відповідають вимогам якості та безпечності чинним в Україні.
- ✓ Незареєстровані об'єкти дозволяється ввозити на митну територію України для реєстрації, на виставки, ярмарки, конференції, для наукових цілей без права їх реалізації.
- ✓ Забороняється застосування з метою прискорення росту і збільшення продуктивності біологічних стимуляторів, антибіотиків, гормональних та інших препаратів. Ці препарати дозволяється застосовувати тільки для лікувальних цілей.

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» (1995)

регулює правові відносини, пов'язані з державною реєстрацією, виробництвом, закупівлею, транспортуванням, зберіганням, торгівлею та безпечним для здоров'я людини і навколишнього природного середовища застосуванням пестицидів і агрохімікатів, визначає права і обов'язки підприємств, установ, організацій та громадян, а також повноваження органів виконавчої влади і посадових осіб у цій сфері.

Основні принципи державної політики у сфері діяльності, пов'язаній з пестицидами і агрохімікатами:

- ✓ пріоритетність збереження здоров'я людини і навколишнього природного середовища під час їх виробництва, випробовування, застосування;
- ✓ державна підконтрольність їх увезення в Україну, реєстрації, виробництва, зберігання, транспортування, реалізації і застосування;
- ✓ обґрунтованість їх використання, зведення використання до мінімуму за рахунок впровадження біологічного землеробства та інших екологічно безпечних і нехімічних методів захисту рослин тощо.

В Україні чинними є також закони на конкретні види харчових продуктів:

Закон України «Про молоко та молочні продукти» (2004)

визначає правові та організаційні основи забезпечення безпечності та якості молока і молочних продуктів для життя та здоров'я населення і довкілля під час їх виробництва, транспортування, переробки, зберігання і реалізації, ввезення на митну територію та вивезення з митної території України.

- ✓ молоко, молочна сировина і молочні продукти, які виробляються в Україні та імпортуються повинні відповідати показникам якості та безпечності, встановленим законодавством;
- ✓ забороняється відокремлення процесу пакування молочних продуктів від технологічного циклу виробництва продукції (крім пакування масла, сиру, сухих молочних продуктів) структурними підрозділами одного переробного підприємства або переробним підприємством, що входять до складу одного об'єднання;
- ✓ при виробництві національних кисломолочних продуктів забороняється використовувати жири та білки немолочного походження, а також будь-які стабілізатори і консерванти;
- ✓ суб'єкти господарювання, які здійснюють виробництво цієї продукції, повинні бути атестовані на відповідність обов'язковим вимогам санітарних, ветеринарно-санітарних норм, технічних регламентів та іншим вимогам нормативно-правових актів і занесені до реєстру.

Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» (2003)

визначає основні правові і організаційні засади забезпечення якості та безпеки риби, інших водних живих ресурсів, виготовленої з них харчової продукції для життя і здоров'я населення та запобігання негативному впливу на довкілля у разі вилову, переробки, фасування та переміщення через митний кордон України.

- ✓ виробництво такої продукції суб'єктами господарювання дозволяється за наявності позитивної ветеринарної оцінки стану водних об'єктів;
- ✓ якість та безпечність живих водних ресурсів підтверджується ветеринарним свідоцтвом;
- ✓ виробник повинен забезпечити контроль якості і безпечності продуктів лову та харчових продуктів з них на всіх стадіях їх перероблення та супутніх матеріалів. Такий контроль здійснює атестована виробнича лабораторія;
- ✓ харчова продукція реалізується тільки за наявності ветеринарного свідоцтва, свідоцтва виробника про якість, сертифіката відповідності чи свідоцтва про визнання в Україні іноземного сертифіката (для імпортованої продукції).

**Закон України «Про
вилучення з обігу,
переробку, утилізацію,
знищення або подальше
використання неякісної та
небезпечної продукції»
(2000)**

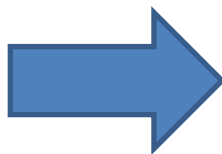
**встановлює правові та організаційні засади
вилучення з обігу, переробки, утилізації,
знищення або подальшого використання
неякісної та небезпечної продукції з метою
недопущення негативного впливу такої
продукції на життя, здоров'я людини, майно і
довкілля.**

- ✓ Порядок вилучення з обігу неякісної та небезпечної продукції, це може відбуватися за рішенням її власника, або спеціально уповноважених органів виконавчої влади.
- ✓ Порядок повернення в обіг вилученої неякісної та небезпечної продукції за рішенням спеціально уповноважених органів виконавчої влади і за умови приведення її у відповідність до вимог нормативно-правових актів або нормативних документів.
- ✓ Підприємства, що здійснюють переробку, утилізацію та знищення неякісної та небезпечної продукції, повинні пройти атестацію.
- ✓ Порядок дій, що застосовують в результаті виникнення надзвичайних обставин, що пов'язані з харчовими продуктами або кормами.

З метою впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі у 2015 році було розроблено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Згідно цієї стратегії наша держава зобов'язалася максимально наблизити усі сфери, зокрема харчову до законодавства ЄС.

Новий етап у правовому регулюванні сфери безпеки та якості харчових продуктів в Україні

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» від 22 липня 2014 р.,

- ✓ переглянуто функції контролюючих органів у сфері безпеки харчових продуктів та прийнято концепцію єдиного контролюючого органу;
- ✓ переглянуто підходи до відповідальності за дотриманням вимог безпеки і якості харчових продуктів операторами ринку харчових продуктів;
- ✓ здійснено гармонізацію норм харчового законодавства з відповідними нормами Європейського Союзу та кращими світовими практиками тощо.

Регламент ЄС – № 178/2002 від 28 січня 2002 р. (так званий основний «харчовий» закон У ЄС)

Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (2014)

№852/2004 від 29 квітня 2004р. (вимоги щодо гігієни харчових продуктів та обов'язкове впровадження постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР).

регулює відносини між органами виконавчої влади, операторами ринку харчових продуктів та споживачами харчових продуктів і визначає порядок забезпечення безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, що виробляються, перебувають в обігу, ввозяться (пересилаються) на митну територію України та/або вивозяться (пересилаються) з неї.

Згідно цього закону держава здійснює регулювання безпечності та окремих показників якості шляхом:

- ✓ встановлення санітарних заходів;
- ✓ встановлення вимог до окремих показників якості харчових продуктів;
- ✓ державної реєстрації визначених об'єктів санітарних заходів;
- ✓ видачі, припинення, анулювання та поновлення експлуатаційного дозволу;
- ✓ інформування та підвищення обізнаності операторів ринку і споживачів щодо безпечності та окремих показників якості харчових продуктів;
- ✓ встановлення вимог щодо стану здоров'я персоналу потужностей;
- ✓ участі в роботі відповідних міжнародних організацій;

Законом передбачено застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР).

Закон України «Про стандартизацію» (2014)

установлює правові та організаційні засади стандартизації в Україні і спрямований на забезпечення формування та реалізації державної політики у відповідній сфері.

- ✓ утворено єдиний національний орган стандартизації, що не є органом державної влади, до повноважень якого передана функція прийняття та скасування національних стандартів;
- ✓ запроваджуються два рівня стандартизації залежно від суб'єкта стандартизації, який приймає стандарти: національні стандарти, прийняті національним органом стандартизації та стандарти і технічні умови, прийняті підприємствами, установами та організаціями;
- ✓ скасовано галузеву стандартизацію;
- ✓ не допускається погодження проектів національних стандартів з державними органами;
- ✓ скасовуються обов'язковість застосування національних стандартів (за винятком випадків, коли обов'язковість їх застосування встановлена нормативно-правовими актами), а також державна реєстрація технічних умов; не допускається встановлення будь-яких правил, пов'язаних із розробленням стандартів та технічних умов підприємств.

Прийняття Законів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» та «Про стандартизацію» завершився перехід від «якості» як основного об'єкта державного нормування і контролю до «безпеки» харчових продуктів.

Контроль якості та безпеки харчових продуктів належить також до сфери законодавчо регульованої метрології

Закону «Про метрологію та метрологічну діяльність» (2014)

регулює відносини, що виникають в процесі провадження метрологічної діяльності.

Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» (2018 р.)

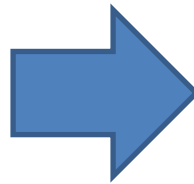

встановлює правові та організаційні засади надання споживачам інформації про харчові продукти з метою забезпечення високого рівня захисту здоров'я громадян і задоволення їхніх соціальних та економічних інтересів.

- ✓ Встановлено перелік обов'язкової для надання інформації про харчові продукти, а також вимоги до розміщення та представлення такої інформації.
- ✓ Крім обов'язкової інформації, яка має бути нанесена на державній мові, закон передбачає зазначати оператором ринку інформацію про наявність речовин, які спричиняють алергічні реакції або непереносимість, наявність ГМО, розморожування або піддавання харчових продуктів іонізуючому випромінюванню, наявності доданої води тощо. Інформація про алергени, які містяться у складі харчового продукту має бути виділена окремо (кольором, шрифтом, стилем).
- ✓ Закон також вводить поняття «мінімальний термін придатності харчового продукту» і дату «вжити до...».
- ✓ Позначка «вжити до...» стосується швидкопсувних та більш небезпечних з точки зору мікробіології продуктів і означає, що на наступний за цією датою день продукт може ставати небезпечним.
- ✓ Поняття «мінімальний термін придатності харчового продукту» передбачає позначення на маркуванні такими фразами, як «краще спожити до...», «краще спожити до кінця...».

2.2. Контроль безпеки харчових продуктів та кормів

Визначальний крок до
наближення системи державного
контролю за безпекою
харчових продуктів до вимог ЄС

Прийняття Закону України «Про
державний контроль за дотриманням
законодавства про харчові продукти,
корми, побічні продукти тваринного
походження, здоров'я та благополуччя
тварин» (2017 рік)

Закон України «Про державний
контроль за дотриманням
законодавства про харчові продукти,
корми, побічні продукти тваринного
походження, здоров'я та
благополуччя тварин» (2017)

визначає правові та організаційні
засади державного контролю, що
здійснюється з метою перевірки
дотримання операторами ринку
законодавства про харчові продукти,
корми, здоров'я та благополуччя
тварин, а також законодавства про
побічні продукти тваринного
походження під час ввезення
(пересилання) таких побічних
продуктів на митну територію
України.

Ключові новації Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» :

- Ризик-орієнтований підхід, що полягає у визначенні ступеня ризику на кожному підприємстві (чим вищий ризик для здоров'я під час виробництва товару, тим частіше на підприємстві відбуваються перевірки).
- Можливість проводити інспекції без попередження. В той час як попередні законодавчі норми зобов'язували поінформувати підприємця за 10 днів до початку перевірки.
- Кожна наступна перевірка (аудит) одного підприємства здійснюється новими ревізорами.
- Акт перевірки підприємств є уніфікованим і публічним. Кожен може ознайомитись із ним в Інтернеті.
- Штрафи у випадку порушення норм під час виробництва накладаються безпосередньо інспекторами, а не в судовому порядку.
- Відповідальність власника підприємства, а не персоналу за порушення.
- У інспекторів є безперешкодний доступ до потужностей під час їх роботи.

На сьогодні законодавство про державний контроль складається з:

- Конституції України
- Митного кодексу України
- законів України:
 - «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»
 - «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
 - «Про ветеринарну медицину»
 - «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та інших виданих відповідно до них нормативно-правових актів.

Встановлені вимоги до безпечності харчових продуктів у названих вище законах України та НПА (максимально допустимі рівні показників безпечності, санітарні правила і норми, гігієнічних нормативів тощо) є **обов'язковими для дотримання**.

Згідно Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» створена система органів виконавчої влади у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів та визначені сфери діяльності та повноваження органів державної влади, що входить до складу системи.

До системи належить:

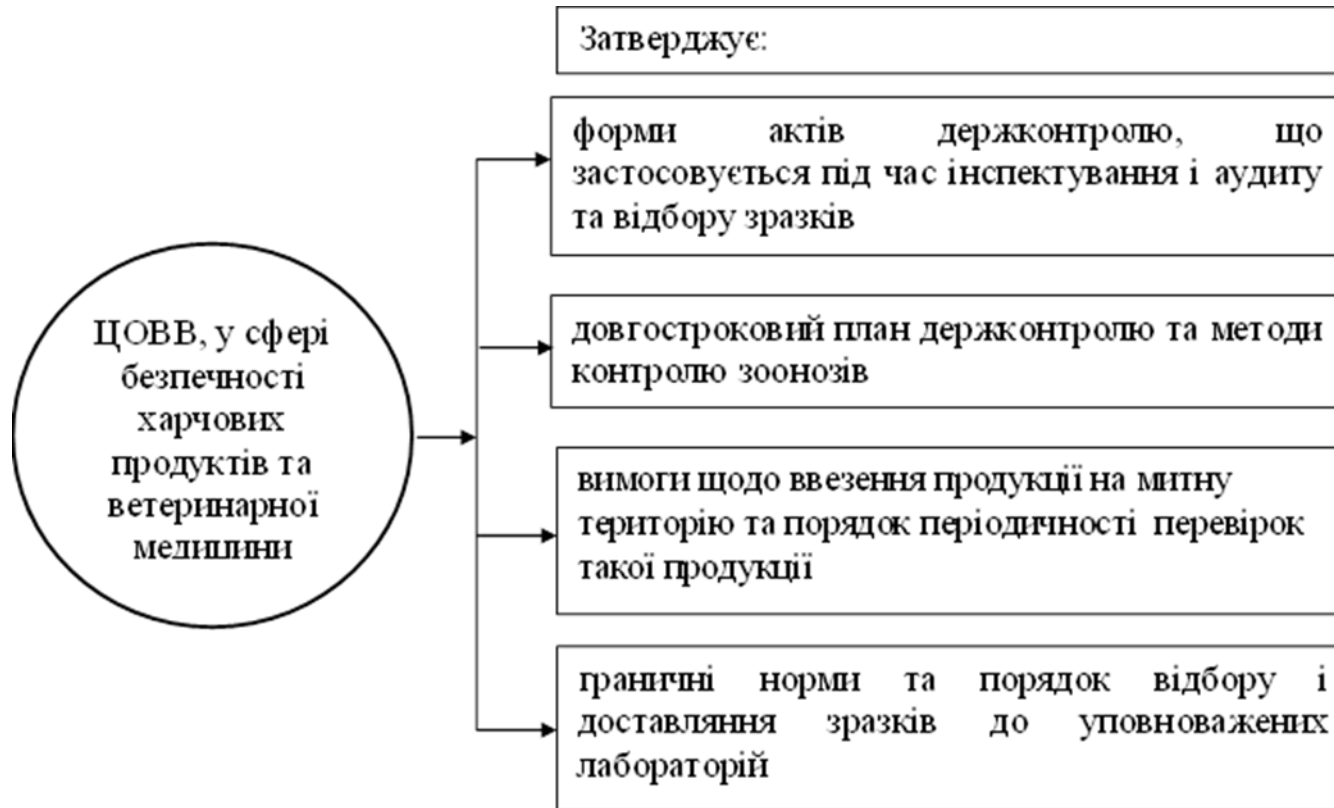
- ✓ Кабінет Міністрів України;
- ✓ ЦОВВ, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я;
- ✓ ЦОВВ, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів;
- ✓ ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів (компетентний орган).

Державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин здійснює **Компетентний орган**, функції якого виконує **Держпродспоживслужба України**, яка створена для централізації контролю безпеки харчової продукції та уникнення дублювання самих функцій різними установами

Повноваження КМУ у сфері державного контролю харчових продуктів

Повноваження ЦОВВ, у сфері безпеки харчових продуктів та ветеринарної медицини

Організовує та здійснює державний контроль в т.ч. на державному кордоні України

Розробляє та виконує довгостроковий план контролю та щорічно звітує про його виконання

Затверджує плани щорічного контролю і моніторингу

Здійснює контроль за провадженням процедур НАССР

Уповноважує особи щодо держконтролю та контролює їх діяльність

Забезпечує ефективність діяльності своїх структурних підрозділів, територіальних органів та їх посадових осіб

Планує періодичність інспектування, аудиту, відбору зразків та лабораторних досліджень у кожній потужності з виробництва харчових продуктів та обігу харчових продуктів та / або кормів

Затверджує періодичність документальних та фізичних перевірок вантажів, які ввозяться на митну територію та їх лабораторних досліджень

Вживає заходів для усунення встановлених недоліків, а також заходів для притягнення винних осіб до відповідальності

Повноваження Компетентного органу Держпродспоживслужби України

БЕЗПЕЧНІСТЬ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ: НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

1

Єдиний орган контролю Держпродспоживслужба

КРОК

(Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів)

2 вересня 2015 р. утворено

Шляхом
реорганізації
увійшли:

Державна інспекція
з питань захисту
прав споживачів

Державна
ветеринарна та
фітосанітарна
служба

Державна санітарно-
епідеміологічна
служба

Управління контролю
у сфері насінництва
та розсадництва

Сектор контролю
за регульованими
цінами

В результаті комплексних змін законодавства у сфері безпеки харчових продуктів з метою його наближення до вимог ЄС можна виділити наступні ключові кроки:

2 КРОК

Нова система контролю

Закон «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»

4 квітня 2018 р. прийнято

Було

Категорії ризику встановлювались автоматично без оцінки підприємства

Обов'язкове попередження за 10 днів до початку перевірки

Один ревізор міг кілька разів перевіряти те саме підприємство

Акти перевірки не були напрацьовані

Штрафи накладаються в судовому порядку

Відповідальність персоналу за порушення

Потрібна наявність власника для перевірки

Стало

Ризик-орієнтований підхід (вищий ризик для здоров'я – частіші перевірки)

Інспекції без попередження

Кожна перевірка одного підприємства – нові ревізори

Уніфікований і публічний акт перевірки підприємства

Штрафи накладаються інспекторами

Відповідальність власника за порушення

Безперешкодний доступ до потужностей для перевірки

Постанова КМУ від 27 грудня 2018 р. № 1164 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів»

ОЦІНЮВАННЯ ОПЕРАТОРІВ РИНКУ (ОЦІНКА РИЗИКІВ)

ВИСОКИЙ

30

м'ясо та м'ясні продукти;
молоко та молочні продукти;
риба та рибопродукти;
аквакультури; яйця

СЕРЕДНІЙ

15

олії; дріжджі;
хлібо-булочні вироби;
кондитерські вироби;
кава; какао; свіжі, оброблені та/чи перероблені овочі та фрукти.

НИЗЬКИЙ

5

мед; сіль; цукор;
вода питна столова;
оцет; алкогольні напої.

ТИП ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

ПРОЦЕСИ ПЕРЕРОБКИ ТА/АБО ОБРОБКИ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ РИЗИК ЗАБРУДНЕННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

20

обвалювання м'яса;
приготування м'ясного фаршу; виробництво готових до споживання м'ясних продуктів.

10

термічна обробка;
пастеризація тощо

5

зберігання;
транспортування;
пакування; оптова та роздрібна торгівля тощо

КІЛЬКІСТЬ СПОЖИВАЧІВ, ЯКИМ МОЖЕ БУТИ ЗАВДАНО ШКОДИ (ТЕРИТОРІЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ)

20

продукція йде на експорт, або її переважна частина розповсюджується у більше, ніж одній області України.

10

продукція розповсюджується у межах області

5

продукція розповсюджується у межах району

ДОТРИМАННЯ ПРОЦЕДУР, ЗАСНОВАНИХ НА ПРИНЦИПАХ НАССР

30

діючі процедури не є дієвими

15

сфера застосування процедур не є достатньою

0

проводиться аналіз потенційних небезпечних факторів на усіх стадіях виробничого процесу

КАТЕГОРІЇ РИЗИКУ ПОТУЖНОСТЕЙ ТА ЧАСТОТА ПЛАНОВИХ ПЕРЕВІРОК

КАТЕГОРІЯ РИЗИКУ	КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	ЧАСТОТА ПРОВЕДЕННЯ ПЛАНОВИХ ІНСПЕКЦІЙ	ЧАСТОТА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТІВ
ДУЖЕ ВИСОКИЙ	90 - 100	4 РІК	1 РІК
ВИСОКИЙ	70 - 89	3 РІК	1 РІК
СЕРЕДНІЙ	40 - 69	2 РІК	1 РІК
НИЗЬКИЙ	21 - 39	1 РІК	2 РОКИ
ДУЖЕ НИЗЬКИЙ	0 - 20	КОМБІНОВАНА ПЕРЕВІРКА	1 РІК / 2 РОКИ

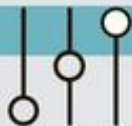
3

Система гарантування безпечності виробництва

Hazard Analysis and Critical Control Points

КРОК

З 20 вересня 2018 року обов'язкова для всіх виробників (окрім малих потужностей)

Принцип:

самоконтроль технологічних і організаційних процесів під час виготовлення продукції

Етапи:

Опис продукту та технологічних процесів виробництва

Аналіз небезпечних факторів виробництва

Визначення критичних точок виробництва на різних етапах

Коригувальні дії у випадку виходу за межі критичних точок

Мета:

контроль процесу виготовлення замість контролю продукту

1.3. Планування та порядок здійснення державного контролю

Державний контроль здійснюється згідно річних і довгострокових планів

Планування державного контролю здійснює Компетентний орган (Держпродспоживслужба)

Щорічний план державного контролю розробляється до 1 грудня поточного року

План ґрунтується на ризик-орієнтованому підході та визначає кількість відборів зразків різних видів харчових продуктів і кормів та їх лабораторних досліджень за визначеними показниками

Довгострокові плани розробляють на основі аналізу виконання щорічних планів, оцінки їх виконання та необхідних заходів для усунення невідповідності

У щорічних планах передбачають зазначаються:

- Найменування суб'єкта господарювання
- Місце провадження господарської діяльності суб'єкта господарювання або його відокремлених підрозділів
- Ідентифікаційний код юр. особи або реєстраційний номер облікової картки платника податків фізичної особи – підприємця
- Сфера державного нагляду і контролю (наприклад, державний нагляд (контроль) у сфері захисту рослин або за дотриманням вимог санітарного законодавства)
- Ступінь ризику
- Дата початку здійснення заходу
- Строк здійснення заходу
- Найменування органу державного нагляду (контролю)

У довгострокових планах передбачають:

- цілі, пріоритети державного контролю та ресурси їх виконання;
- розподіл діяльності операторів ринку на категорії відповідно до ризиків;
- порядок управління державним контролем на всіх рівнях;
- системи контролю, які застосовуються у різних галузях та координації діяльності, відповідальних за здійснення державного контролю;
- процедури здійснення державного контролю;
- заходи у разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з харчовими отруєннями або забрудненням харчових продуктів або кормів та інших ризиків для здорової людини.

Державний контроль

Державний контроль проводиться **без попередження** оператора ринку, **крім аудиту та інших випадків**, коли таке попередження є необхідною умовою забезпечення ефективності державного контролю

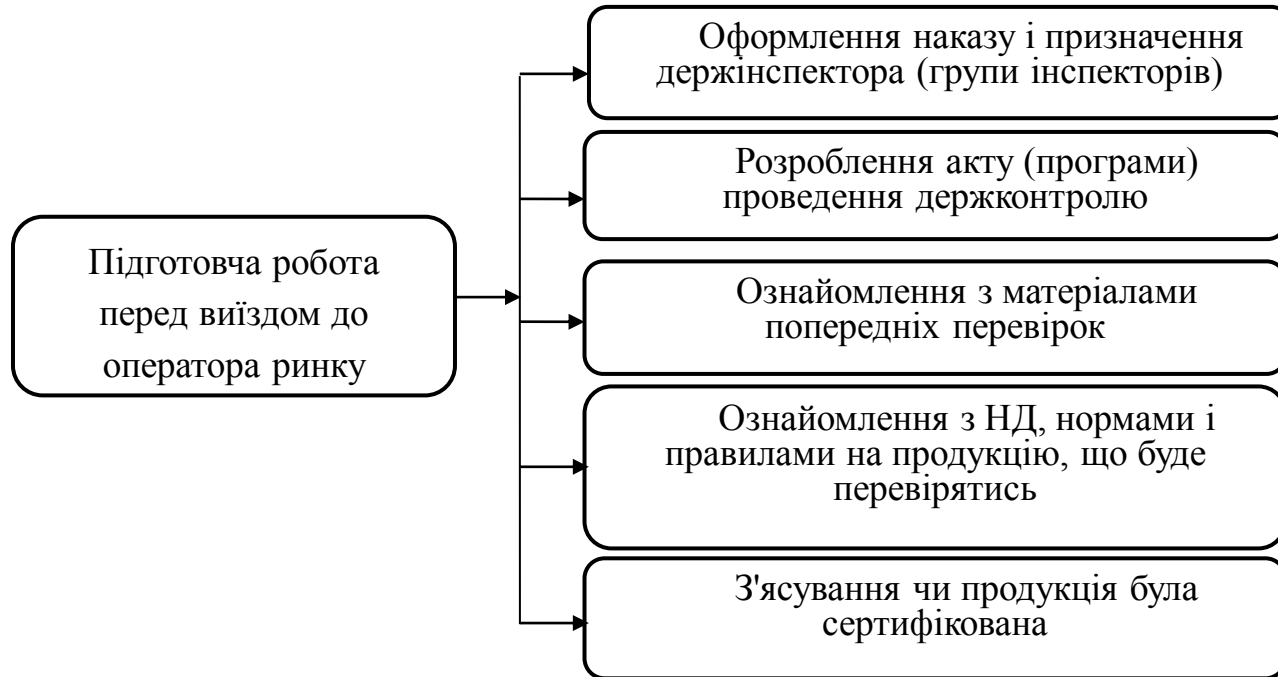
діяльність компетентного органу, його територіальних органів, державних інспекторів, державних ветеринарних інспекторів, помічників державних ветеринарних інспекторів та уповноважених осіб, що здійснюється з метою перевірки відповідності діяльності операторів ринку вимогам законодавства про харчові продукти, здоров'я та благополуччя тварин, а також усунення наслідків невідповідності та притягнення до відповідальності за порушення відповідних вимог

Державний контроль також включає діяльність з перевірки відповідності законодавству про побічні продукти тваринного походження під час ввезення (пересилання) таких продуктів на митну територію України

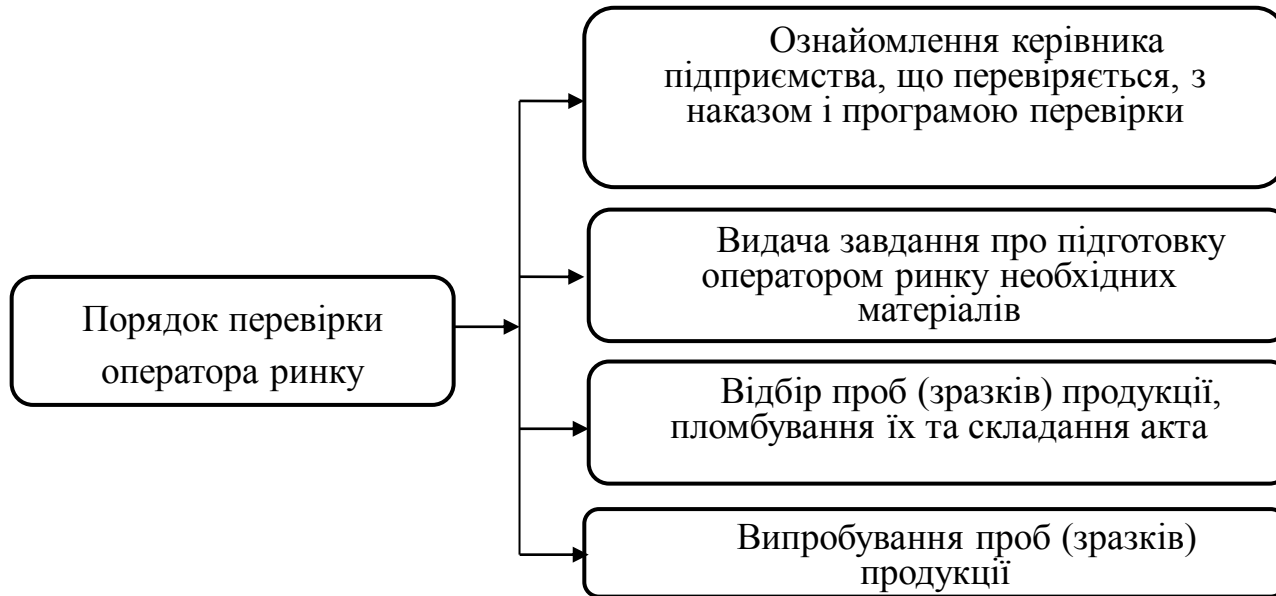
Періодичність контролю кожної потужності має враховувати:

- визначені ризики, які можуть справити негативний вплив на безпечність;
- результати попереднього контролю;
- ефективність процедур, які застосовуються оператором ринку за результатами попереднього контролю;
- інформацію, яка може свідчити про невідповідність.

Підготовча робота до проведення держконтролю

Порядок проведення перевірки оператора ринку при державному контролі

Для здійснення контролю державний інспектор відбирає зразки продукції, що зазначена в програмі перевірки

Відібраний зразок продукції ділять на два однакових, один із них відправляють до уповноваженої лабораторії для дослідження, інший – залишається як зразок-свідок

Права державних інспекторів під час здійснення державного контролю

Державний
інспектор має
право

Безпосереднього доступу без попередження до потужностей під час їх роботи

Здійснювати інспектування будь-яких об'єктів, що розміщені на потужностях і мають відношення до харчової продукції або кормів

Проводити державний аудит процедур, що засновані на принципах HACCP

Інспектувати і відбирати зразки об'єктів санітарних заходів

Перевіряти документи щодо виконання операторами ринку законодавства про безпеку

Проводити оцінку результатів лабораторних досліджень зразків для цілей державного контролю

Видавати приписи щодо усунення порушень вимог щодо безпеки продукції

Збирати докази, необхідні для обґрунтування порушень законодавства, здійснювати відбір зразків

Здійснювати позапланове інспектування з метою перевірки виконання приписів попереднього держнагляду

Якщо під час державного контролю встановлено, що харчові продукти або корми становлять загрозу для життя та/або здоров'я людини або тварини, то не пізніше наступного дня Головний державний інспектор (Головний державний інспектор ветеринарної медицини) приймає рішення про:

- ✓ тимчасове припинення виробництва та / або обігу такої продукції;
- ✓ оприлюднення на офіційному веб-сайті компетентного органу строк дії такого рішення (не більше 10 робочих днів);
- ✓ звертається до суду в разі необхідності продовжити встановлений граничний строк тимчасового припинення виробництва та / або обігу.

Оператор ринку має право відновити виробництво або обіг харчових продуктів або кормів, якщо:

- ✓ відсутня постанова суду, що набрала законної сили, а строк тимчасового припинення закінчився;
- ✓ суд скасував рішення головного інспектора про тимчасове припинення виробництва або обігу харчових продуктів та / або кормів;
- ✓ суд прийняв рішення про скасування своєї постанови через усунення обставин, які стали підставою для її прийняття;
- ✓ головний державний інспектор скасував винесене ним рішення про тимчасове припинення на підставі відсутності обставин, які стали причиною для його винесення.

В залежності від допущених невідповідностей встановлених під час державного контролю приймається постанова щодо кожного конкретного випадку для недопущення такої продукції в обіг

Рішення за результатами державного контролю

Результати перевірки харчових продуктів	Рішення щодо поводження з об'єктами контролю
Харчовий продукт непридатний для споживання, але загрози здоров'ю людини не створює, може бути придатним для іншого використання	Постанова про його обробку, переробку або утилізацію
Харчовий продукт небезпечний для споживання, але безпечний для іншого використання	Постанова про вилучення або відкликання продукту, заборона використання за призначенням
Харчовий продукт створює загрозу здоров'ю людини та для іншого використання	Постанова про вилучення або відкликання продукту та його знищення під наглядом державного інспектора
Маркування харчового продукту не відповідає законодавству	Постанова про виправлення маркування

Відповідальність оператора ринка за недотримання законодавства про безпеку харчової продукції

Оператор може відновити виробництво чи обіг продукції якщо:

- ✓ компетентний орган не подав заяву до суду про тимчасове його припинення;
- ✓ суд не прийняв будь-якого рішення до закінчення строку тимчасового припинення;
- ✓ суд прийняв рішення на користь оператора;
- ✓ компетентний орган відкликав заяву або скасував рішення;
- ✓ усунуто порушення.

Оператор ринку має право:

- ✓ вимагати від державних інспекторів зберігати та не розголошувати конфіденційної інформації;
- ✓ оскаржувати результати лабораторних досліджень (випробувань), в т.ч. арбітражних;
- ✓ замовляти і використовувати як докази результати арбітражних досліджень;
- ✓ оскаржувати рішення державних інспекторів;
- ✓ звертатись за захистом своїх прав до суду;
- ✓ вимагати відшкодування збитків, завданих внаслідок постачання їм непридатних до споживання, неправильно маркованих або небезпечних об'єктів санітарних заходів за умови їх використання та зберігання відповідно до інструкцій, наданих постачальником цих об'єктів, або нормативно-правових актів, а також збитків, завданих неправомірними діями державних інспекторів.

Дякую за увагу!